

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչությանը
պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի
ապահովման, ինչպես նաև՝ պետական սեփականության կառավարման և
օգտագործման նկատմամբ իրականացրած վերահսկողության արդյունքների
վերաբերյալ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2009թ. գործունեության տարեկան
ծրագրի 4.20 կետը, ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008թ. դեկտեմբերի 26-ի թիվ 29/9
որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական
ավիացիայի գլխավոր վարչությանը (այսուհետ՝ ՔԱԳՎ) պետական բյուջեից
հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման,
ինչպես նաև՝ պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման
ուսումնասիրությունը:

Վերահսկողության առարկան՝ ՔԱԳՎ-ին հատկացված բյուջետային և
արտաբյուջետային միջոցները, պետական բյուջե ապահովվող մուտքերը և
կառավարվող սեփականությունը:

Վերահսկողության օբյեկտները՝ ՔԱԳՎ և «Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ:

Վերահսկողության ծավալը՝ Վերահսկվել է ընդհանուր 6,723.1 մլն դրամ փաստացի
ծախս (որից՝ 2,992.5 մլն դրամ աշխատավարձի/պարգևատրումների ծախսն
ուսումնասիրվել է ընտրանքային կարգով), 461.5 մլն դրամ արտաբյուջետային
մուտքեր, 13,536.2 մլն դրամ պետական բյուջեի մուտքեր (տուրքի մասով),
«Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ-ի եկամուտները՝ 7,533.8 մլն դրամ: Այդ թվում՝

ՔԱԳՎ-ի մասով՝

- 2007-2008թթ. պետական բյուջեից ծախսեր՝ 237.3 մլն դրամ, որից
աշխատավարձը՝ 167.1 մլն դրամ (ուսումնասիրվել է ընտրանքային),

- 2007-2008թթ. արտաբյուջեից ծախսեր՝ 351.9 մլն դրամ, որից աշխատավարձ և պարգևատրումներ՝ 118.9 մլն դրամ (ուսումնասիրվել է ընտրանքային), շինարարական աշխատանքներ՝ 59.07 մլն դրամ:
- 2007-2008թթ. արտաբյուջեի մուտքեր՝ 461.5 մլն դրամ,
- ՀՀ-ից օդային տրանսպորտի միջոցով ֆիզիկական անձանց (օդային ուղևորների) ելքի համար պետական տուրքից մուտքեր – 100%,
- Օդային տրանսպորտի գործունեության տեսակների լիցենզավորման գործընթաց – 100%,
- ՀՀ-ում օդանավերի պետական գրանցման և ապագրանցման, օդանավերի ռեգիստրի վարման գործընթացներ – 100%,
- Օդանավերի թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրամադրման, երկարաձգման և օտարերկրյա թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների ճանաչման գործընթաց – 100%,
- ՀՀ օդանավ շահագործողի սերտիֆիկատի և ավիափոխադրողի սերտիֆիկատի (մասնագրի) տրամադրման գործընթաց – 100%,
- ՀՀ-ում օդանավերի տեխնիկական սպասարկման ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների սերտիֆիկացման գործընթաց:

«Հայաստանավիզազիա» ՓԲԸ-ի մասով՝

- 2007թ. ծախսեր՝ 2,772.2 մլն դրամ, որից աշխատավարձը՝ 1,257.5 մլն դրամ (ուսումնասիրվել է ընտրանքային), շինարարական աշխատանքները՝ 339.6 մլն դրամ,
- 2008թ. ծախսեր՝ 3,361.8 մլն դրամ, որից աշխատավարձը՝ 1,449.0 մլն դրամ (ուսումնասիրվել է ընտրանքային), շինարարական աշխատանքները՝ 168.98 մլն դրամ,
- 2007-2008թթ. եկամուտներ՝ 7,533.8 մլն դրամ,
- Հաշվարկված շահաբաժինների վճարումը համապատասխան բյուջեներ -100%:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 08.01.2009-01.06.2009թթ.:

Վերահսկողությանը ընդգրկված ժամանակահատվածը՝ 01.01.2007թ.-ից մինչև 01.01.2009թ.-ը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝

Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևը, ինչպես նաև՝ համապատասխանության, կատարողական և ֆինանսական վերահսկողության տեսակները:

Դիտարկման փուլում և ստուգման ընթացքում իրականացվել է ՔԱԳՎ-ից, ՀՀ կառավարությանն առընթեր ազգային անվտանգության ծառայությունից, ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեից, «Արմենիա»

Միջազգային օդանավակայաններ ՓԲԸ-ից ստացված տեղեկատվության, ինչպես նաև՝ գանձապետական համապատասխան հաշիվների տվյալների ուսումնասիրություն:

Ստուգման ընթացքում կիրառվել են ընտրանքի, տարբեր տվյալների (քանակական և որակական) համադրման/համեմատման մեթոդներ, կատարվել է տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների ուսումնասիրություն:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել, վերլուծվել են դիտարկման և ստուգման ընթացքում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության արդյունքները.

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչություն

1.1 Ֆինանսական միջոցներ

1.1.1. Պետական բյուջեի միջոցներ

2007թ.-ին ՔԱԳՎ-ի համար պետական բյուջեով նախատեսվել էր 126,548.2 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը կազմել է 116,192.8 հազ. դրամ, իսկ փաստացի ծախսը՝ 112,696.3 հազ. դրամ (կամ նախատեսվածի 89.1%-ը): Չօգտագործված ֆինանսավորման մնացորդը՝ 3,496.5 հազ. դրամ գումարով վերադարձվել է պետական բյուջե: 2007թ.-ին ՔԱԳՎ-ի կողմից իրականացված փաստացի ծախսերի ընդհանուր գումարի 82.1%-ը կազմում են աշխատավարձին (*աշխատավարձ և աշխատավարձին հավասարեցված այլ վճարումներ, քաղ. ծառայող. պարգևատրման ֆոնդ*) և պարտադիր սոցալախովագրության վճարներին ուղղված ծախսերը: Կապիտալ ծախսերի (սարքավորման ձեռք բերում) գծով փաստացի ծախսը կազմում է ընդհանուր ծախսերի ընդամենը 2.6%-ը (2,948.0 հազ. դրամ):

2008թ.-ին ՔԱԳՎ-ի համար պետական բյուջեով նախատեսվել էր 138,249.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը կազմել է 130,873.0 հազ. դրամ, իսկ փաստացի ծախսը՝ 124,564.6 հազ. դրամ (կամ նախատեսվածի 90.1%-ը): Չօգտագործված ֆինանսավորման մնացորդը՝ 6,308.4 հազ. դրամ գումարով վերադարձվել է պետական բյուջե: 2008թ.-ին ՔԱԳՎ-ի կողմից իրականացված փաստացի ծախսերի ընդհանուր գումարի 82.2%-ը կազմում են աշխատավարձին (*աշխատավարձ և հավելավճարներ*) և պարտադիր սոցալախովագրության վճարներին ուղղված ծախսերը: 2008թ.-ին կապիտալ ծախս չի նախատեսվել :

1.1.2. Արտաբյուջետային միջոցներ

2007թ. տարեկան ճշտված նախահաշիվը կազմել է 256,255.1 հազ. դրամ, որի դիմաց փաստացի միջոցները (եկամուտները) տարվա ընթացքում կազմել են 250,063.6 հազ. դրամ կամ նախատեսվածի 97.6%-ը:

Արտաբյուջետային միջոցների հաշվին տարեկան ծախսերը կազմել են 205,868.3 հազ. դրամ կամ 80.3%-ը: Արդյունքում, 2007թ. ազատ մնացորդը կազմել է 44,195.3 հազ. դրամ:

Փաստացի ծախսերի 26.1%-ը կազմում են աշխատավարձի, հատուկ նպատակային ֆոնդերից տրվող պարգևատրման և պարտադիր սոցապ. վճարները, 30.5%-ը՝ ներքին այլ տրանսֆերտային վճարները¹, 31.9%-ը՝ կապիտալ ծախսերը (կապիտալ ակտիվների ձեռք բերում և կապիտալ նորոգման ծախսեր): ՔԱԳ-Վ վարչական շենքի վերանորոգումն իրականացվել է արտաբյուջետային միջոցների հաշվին՝ 59.07 մլն դրամ:

2008թ. տարեկան ճշտված նախահաշիվը կազմել է 277,452.1 հազ. դրամ (ներառյալ՝ նախորդ տարվա մնացորդը), որի դիմաց փաստացի միջոցները տարվա ընթացքում կազմել են 211,411.6 հազ. դրամ (ներառյալ՝ նախորդ տարվա մնացորդը) կամ նախատեսվածի 76.2%-ը:

Արտաբյուջետային միջոցների հաշվին տարեկան ծախսերը կազմել են 146,052.2 հազ. դրամ կամ 52.6%-ը: 2008թ. ազատ մնացորդը կազմել է 65,359.4 հազ. դրամ:

Փաստացի ծախսերի 53.7%-ը բաժին է ընկել պարգևատրումներին, դրամական խրախուսմանը, հատուկ վճարներին և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարներին, 7.7%-ը՝ հիմնական միջոցների (սարքավորումներ) և 5.3%-ը՝ նյութերի ձեռք բերմանը:

«Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ի օդաչու-ուսանողների ուսումնավարժանքային թռիչքների իրականացման և թռիչքային հմտությունների ձեռք բերման համար «Սոցիալական նպաստներ» հոդվածով պետք է հատկացվեր 40,197.1 հազ. դրամ (պայմանագիր թիվ 2, 27.03.2008թ.): Նշված գումարով պետք է վարձակալվեր ուսումնական օդանավ: 2008թ. հունիսի 6-ին կենտրոնին փոխանցվել է պայմանագրով նախատեսված 2008թ. առաջին եռամսյակի գումարը՝ 10,197.1 հազ. դրամ, սակայն 2008թ.-ի ընթացքում օդանավը չէր վարձակալվել²:

«Շիրակ» օդանավակայանը Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի կազմակերպության (ICAO) չափանիշներով սերտիֆիկացնելու և աերոդրոմի տարրերը (վազքուղի, մագիստրալ և միացնող ղեկուղիներ, օդանավերի կայանատեղեր) հիմնանորոգելու համար ՀՀ կառավարության 2006թ. նոյեմբերի 16-ի թիվ 1653-Ն որոշմամբ հատկացվել է 1,700,000.0 հազ. դրամ: Սակայն ՀՀ կառավարության 2007թ. օգոստոսի 2-ի թիվ 965-Ն որոշման համաձայն, նշված գումարը վերադարձվել է պետական բյուջե:

1.2. Շինարարական աշխատանքներ

¹ Սոցիալական օժանդակություն

² Ստուգման ընթացքում (2009թ.-ի առաջին եռամսյակում) օդանավն արդեն վարձակալվել էր:

ՔԱԳՎ վարչական շենքում վերանորոգման աշխատանքներ իրականացնելու համար «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի և «ՍՍԱԼԱ» ՍՊԸ-ի միջև 21.07.2006թ. կնքվել է 142,499.85 հազ. դրամ արժողությամբ կապալի պայմանագիր: Պայմանագրով նախատեսվել է՝ 107,477.28 հազ. դրամ արժողությամբ շինարարական աշխատանքներն իրականացնել մինչև 25.12.2006թ.-ը (վերահսկողության ժամանակահատվածում չեն ներառվել), իսկ 35,022.57 հազ. դրամի աշխատանքները՝ իրականացնել դրանց համար համապատասխան ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում³:

Պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների և ներկայացված կատարողականների միջև կա աշխատանքների տեսակների և ծավալների տարբերություն: Պատվիրատուի և կապալառուի կողմից, առանց նախագծողի մասնակցության, կազմվել է համադրման ակտ: 28.04.2007թ. կատարողական ակտով ներկայացված աշխատանքների ծավալները չեն համապատասխանում համադրված աշխատանքների ծավալներին: Արդյունքում՝ ավելի է վճարվել 2,791.9 հազ. դրամ:

Պայմանագրի «փոփոխություն 2»-ով նախատեսված լրացուցիչ աշխատանքների կատարողական ակտում նույնատիպ աշխատանքների միավորի արժեքները չեն համապատասխանում հիմնական պայմանագրի նախահաշվում նշված միավորի արժեքներին: Բացի այդ, «փոփոխություն 2-ով» նախատեսվել են շինարարական աշխատանքներ, որոնք անհրաժեշտ չեն եղել և չեն իրականացվել կապալառուի կողմից, սակայն վճարվել են: Անհամապատասխանությունների արդյունքում կապալառուին ավելի է վճարվել 1,125.1 հազ. դրամ:

1.3. ՀՀ-ից օդային տրանսպորտի միջոցով ֆիզիկական անձանց ելքի համար պետական տուրքի գանձումը և պետական բյուջե փոխանցումը

2007-2008թթ. ընթացքում «Զվարթնոց» և «Շիրակ» օդանավակայաններից մեկնած ուղևորներից (ներառյալ՝ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածով սահմանված՝ տուրքի վճարումից ազատվողները) պետական տուրքի գանձման անդորրագրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Հավելված 1-ում:

2007-2008թթ. ընթացքում երկու օդանավակայաններից մեկնած ուղևորների գծով պետական տուրքի անդորրագրերի քանակը կազմում է 1344658, այսինքն՝ նույն ժամանակահատվածում ՀՀ պետական բյուջե պետք է փոխանցվեր 13,446,580.0 հազ. դրամ:

Պետական տուրքի վճարման համապատասխան գանձապետական հաշվի տվյալների համաձայն՝ 2007թ.-ին գանձապետական հաշվին մուտքագրվել է 6,532,142.0 հազ. դրամ՝ 6,469,330.0 հազ. դրամի փոխարեն, կամ 62,812.0 հազ. դրամով

³ ներառվել են վերահսկվող ժամանակահատվածում

ավելի: 2008թ.-ին գանձապետական հաշվին մուտքագրվել է 7,004,030.0 հազ. դրամ՝ 6,977,250.0 հազ. դրամի փոխարեն, կամ 26,780.0 հազ. դրամով ավելի: **Սակայն, հաշվի առնելով 2004-2006թթ. պետական տուրքի գծով պարտքը՝ 128,831.0 հազ. դրամ (ինչն արձանագրվել է նախորդ վերահսկողության արդյունքներով), ստացվում է, որ 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ պետական տուրքի գծով գանձապետական համապատասխան հաշվին պարտքը դեռևս չի մարվել և կազմում է 39,239.0 հազ. դրամ⁴:** Հատկանշական է, որ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի համաձայն, գանձված պետական տուրքի գումարները բանկ են մուծվում (բյուջե փոխանցվում) ծառայության մատուցման հաջորդ երկու բանկային օրվա ընթացքում:

1.4. ՔԱԳ-Վ-ի գործառույթների վերաբերյալ

1.4.1. Լիցենզավորման բնագավառ

ՔԱԳ-Վ-ի կողմից լիցենզիաների տրամադրման գործընթացն իրականացվել է «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ կառավարության 2003թ. հունվարի 9-ի «Չվացուցակի ենթակա և չվացուցակի չենթարկվող օդային տրանսպորտի գործունեության տեսակների լիցենզավորման կարգը և նշված գործունեության տեսակների լիցենզիայի ձևը հաստատելու մասին» թիվ 21-Ն որոշման հիման վրա:

2007թ. փետրվարի 22-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» երկու՝ ՀՕ-84-Ն և ՀՕ-116-Ն, օրենքների համապատասխան, տրանսպորտի բնագավառի համապատասխան կետերը վերախմբագրվել են, առաջինի դեպքում՝ սահմանելով որպես միջազգային կանոնավոր օդային հաղորդակցության գործունեություն, իսկ երկրորդի դեպքում՝ կանոնավոր օդային հաղորդակցություն, որից հետո լիցենզավորման համապատասխան կարգ չի ընդունվել:

2008թ. մայիսի 19-ին «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-68-Ն օրենքի համաձայն, նշված կետը կրկին վերախմբագրվել է և սահմանվել է՝ կանոնավոր օդային հաղորդակցություն:

ՀՀ կառավարության 2008թ. հոկտեմբերի 30-ի թիվ 1252-Ն որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել ՀՀ կառավարության 2003թ. հունվարի 9-ի թիվ 21-Ն որոշումը, և հաստատվել է կանոնավոր օդային հաղորդակցության լիցենզավորման կարգը և լիցենզիայի ձևը, որով սահմանվել են նոր պարտադիր պայմաններ և պահանջներ:

ՀՀ կառավարության 2008թ. հոկտեմբերի 30-ի թիվ 1252-Ն որոշման ընդունումից հետո, ՔԱԳ-Վ-ն 2008թ. դեկտեմբերի 5-ին «Արմավիա» Ավիաընկերություն ՍՊԸ-ին, «Էյր Արմենիա» ՓԲԸ-ին և «Ատլանտա Յուրոփիան Էյուեյս» ՍՊԸ-ին տրամադրել է կանոնավոր օդային հաղորդակցության լիցենզիաներ: Այդ լիցենզիաների

⁴ Հատկանշական է, որ 2006 թվականին ֆիզիկական անձանց (օդային ուղևորների) ելքի համար պետական տուրքի գանձման և բյուջե փոխանցման մասով հարուցվել է քրեական գործ:

տրամադրման գործընթացը (*նախկինում տրամադրված լիցենզիաները ուժը կորցրած ճանաչելու միջոցով*) յուրաքանչյուր ընկերության մասով ենթադրում է ՀՀ կառավարության 2008թ. հոկտեմբերի 30-ի թիվ 1252-Ն որոշմամբ հաստատված՝ լիցենզավորման կարգով սահմանված հայտի և հայտին կից փաստաթղթերի, **մասնավորապես՝ պետական տուրքի անդորրագրի՝ 15,000.0 հազ. դրամ, ներկայացում:** Ստուգման արդյունքում ՔԱԳՎ-ն միջոցներ է ձեռնարկել՝ վերը նշված խնդրի լուծման ուղղությամբ:

ՔԱԳՎ-ի կողմից տրամադրված լիցենզիաները չունեն «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված՝ ՀՀ կառավարության կողմից արժեթղթերի համար սահմանված պաշտպանվածության աստիճան:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, լիցենզավորող մարմինները լիցենզիաների գրանցամատյանում կատարված գրանցումների կամ դրանց փոփոխությունների մասին ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով (ՀՀ կառավարության 2002թ. հունիսի 3-ի թիվ 674 որոշում) տեղյակ են պահում համապատասխան պետական մարմին, **ինչը, սակայն, ՔԱԳՎ-ի կողմից չի իրականացվել:**

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն, լիցենզավորող մարմինները լիցենզիաները տալու մասին իրենց որոշումների պատճենները, դրանք ընդունելու օրվանից՝ երեք օրվա ընթացքում, հրապարակման համար ուղարկում են գերատեսչական նորմատիվ իրավական ակտերը հրապարակող մարմին, **ինչը ՔԱԳՎ-ի կողմից նույնպես չի իրականացվել:**

1.4.2. Հայաստանի Հանրապետությունում օդանավերի պետական գրանցման և ապագրանցման, օդանավերի ռեգիստրի վարման գործընթացներ

Առկա է անհամապատասխանություն՝ «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի, Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի Չիկագոյի կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Չիկագոյի կոնվենցիա) և ՔԱԳՎ պետի 09.12.2004թ.-ի թիվ 192-Ն հրամանով հաստատված կարգի (այսուհետ՝ Կարգ, մինչև 1.4.2. մասի ավարտը) դրույթների միջև՝ ՀՀ օդանավերի ռեգիստրի հավելվածում (ժամանակավոր ռեգիստրում) օդանավը ժամանակավորապես ընդգրկելու համար ներկայացվող պարտադիր պահանջների մասով: Այսպես՝ «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքով պահանջվում է՝ ռեգիդենտության սկզբունք և օդանավի բավարարումը գրանցման համար սահմանված թռիչքային պիտանիության նվազագույն պահանջներին, իսկ Կարգով՝ ռեգիդենտության սկզբունք և օդանավի գրանցված չլինելն այլ երկրում: Չիկագոյի կոնվենցիայով պահանջվում է, որ օդանավը պետք է գրանցված լինի միայն մեկ երկրի ռեգիստրում:

Օդանավերի ժամանակավոր գրանցում⁵: Օդանավերի գրանցման ռեգիստրում օդանավերի մշտական կամ ժամանակավոր գրանցման ժամանակ **հաշվի չի առնվում (չի տարանջատվում) դրանց հետագա շահագործման հնարավորությունները և նպատակը:** Տարբերությունը կայանում է միայն գրանցելու համար պահանջվող փաստաթղթերի ցանկում. մշտական ռեգիստրում գրանցելու համար պահանջվում է Կարգով նախատեսված փաստաթղթերի ներկայացում այն դեպքում, երբ **ժամանակավոր ռեգիստրում գրանցելու համար պարտադիր չէ բոլոր փաստաթղթերի ներկայացումը:** Հատկանշական է նաև, որ օդանավի՝ մշտական կամ ժամանակավոր գրանցման ռեգիստրում ներառումը որևէ կերպ չի ազդում տվյալ օդանավի հետագա շահագործման հնարավորությունների վրա, իսկ ժամանակավոր ռեգիստրում օդանավի ներառումը որևէ ժամկետային սահմանափակում չունի:

1.4.3. Օդանավերի թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրամադրման, երկարաձգման և օտարերկրյա թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների ճանաչման գործընթաց

Նշված գործընթացը կարգավորվում է «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքով, Չիկագոյի կոնվենցիայով, Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ICAO) «Թռիչքային պիտանիության ուղեցույցով», ՔԱԳՎ պետի 09.12.2004թ.-ի թիվ 192-Ն հրամանով հաստատված կարգով (այսուհետ՝ Կարգ, մինչև 1.4.3. մասի ավարտը):

«Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ «Լիազորված մարմնի կողմից իրականացվող թռիչքային պիտանիության ուսումնասիրությունները և ստուգումները կարող են պարունակել հետևյալ գործողություններից ցանկացած մեկը կամ մի քանիսը՝

- 1) սեփականատիրոջ (շահագործողի) օդանավի տեխնիկական սպասարկման և այլ տեխնիկական հաշվետվությունների ու ներկայացրած տեղեկանքների ուսումնասիրությունը,*
- 2) սեփականատիրոջ (շահագործողի) օդանավի տեխնիկական սպասարկման փաստաթղթերի ուսումնասիրությունը,*
- 3) օդանավի ֆիզիկական վիճակի տեսչական ստուգումը,*
- 4) օդանավի թռիչքային փորձարկումը:*

2007-2008թթ. ընթացքում տրամադրվել և/կամ երկարաձգվել են թռիչքային պիտանիության ընդհանուր առմամբ թվով 173 սերտիֆիկատ, որոնցից պիտանիության

⁵ 2007-2008թթ.-ում օդանավերի մշտական ռեգիստրում գրանցվել է թվով 13 օդանավ, որից 11-ը մշտական ռեգիստր են տեղափոխվել ժամանակավոր ռեգիստրից, իսկ 2-ը նոր են գրանցվել: Ընդհանուր առմամբ նշված 13 օդանավերի գծով մշտական ռեգիստրում իրականացվել է թվով 24 գրառում: 2007-2008թթ.-ում օդանավերի գրանցման ժամանակավոր ռեգիստրում գրանցվել է 29 օդանավ, որից 5-ը ժամանակավոր ռեգիստր են տեղափոխվել մշտականից, իսկ 24-ը նոր են գրանցվել: Ընդհանուր առմամբ նշված 29 օդանավի գծով ժամանակավոր ռեգիստրում իրականացվել է թվով 89 գրառում: **2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ օդանավերի ռեգիստրում գրանցված է թվով 35 օդանավ:**

սերտիֆիկատների տրամադրման հայտերի հիման վրա *«օդանավի ֆիզիկական վիճակի տեսչական ստուգում»* ՔԱԳՎ-ի կողմից իրականացվել է ընդամենը թվով 16 օդանավերի նկատմամբ, իսկ ընդհանուր առմամբ թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրամադրման ժամանակահատվածը համընկել է թվով 32 տեսչական ստուգումների հետ (որը ներառում է նաև վերը նշված թվով 16 տեսչական ստուգումները), *«օդանավի թռիչքային փորձարկում»* ՔԱԳՎ-ի կողմից վերահսկվող ժամանակահատվածում չի իրականացվել: Այսինքն՝ թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրամադրումը և/կամ երկարաձգումն իրականացվել է հիմնականում փաստաթղթային ուսումնասիրությունների հիման վրա, որի ընթացքում ՔԱԳՎ-ի կողմից հիմք են ընդունվում օդանավի նախագծողի կողմից տրված որոշումը և շահագործողի կողմից ներկայացված օդանավի տեխնիկական վիճակի ստուգման ակտը:

Հստակեցման կարիք ունի սեփականատիրոջ (շահագործողի) կողմից ներկայացման ենթակա փաստաթղթերի և տեղեկանքների ցանկը:

Կարգի վերնագրով նախատեսվում է՝ օտարերկրյա թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների ճանաչման գործընթաց, սակայն **Կարգում օտարերկրյա սերտիֆիկատների ճանաչման ընթացակարգ սահմանված չէ:**

Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ICAO) «Թռիչքային պիտանիության ուղեցույցի» (1-ին հատոր) 4-րդ գլխի 4.2 կետի համաձայն, տեսչական ստուգում իրականացնող բաժնի խնդիրներն ու պարտականությունները սովորաբար պետք է ներառեն նաև *օդանավի գրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման, օդանավերի տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման մասնագետների վկայագրերի և թռիչքային պիտանիության ոլորտում այլ ծառայությունների դիմաց վճարների հաշվարկումը և գանձումը (նշված վճարները սահմանված լինելու դեպքում):* Սակայն այս ոլորտում **ՀՀ օրենսդրությամբ որևէ վճար նախատեսված չէ:**

1.4.4. Հայաստանի Հանրապետության օդանավ շահագործողի սերտիֆիկատի և ավիափոխադրողի սերտիֆիկատի (մասնագրի) տրամադրման գործընթաց

Նշված գործընթացը կարգավորվում է «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքով, Չիկագոյի կոնվենցիայով, ՔԱԳՎ պետի 10.01.2003թ.-ի թիվ 2-Ն հրամանով հաստատված կարգով (այսուհետ՝ Կարգ, մինչև 1.4.4. մասի ավարտը):

Ուսումնասիրվել է թվով 14 շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրման գործընթացը և համապատասխան փաստաթղթերը: Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ՝

1. Կարգի 10-րդ կետով սահմանվել է՝ *«Շահագործողի սերտիֆիկատի գործողության ժամկետը լրանալուց **60 օր առաջ**, օդանավ շահագործողը կարող է հայտ*

ներկայացնել սերտիֆիկատի գործողության ժամկետը երկարացնելու վերաբերյալ»։ Հայտատու կազմակերպությունների կողմից ներկայացված **հայտերի ներկայացման ժամկետները** (ներկայացված 14 հայտերից 11-ը) **չեն համապատասխանում Կարգի 10-րդ կետով նախատեսված ժամկետներին**։

2. Շահագործողի սերտիֆիկատները տրամադրվել են ՔԱԳՎ պետի 17.04.2007թ. թիվ 61-Ա հրամանով հաստատված՝ *«կանոնավոր օդային հաղորդակցության լիցենզավորման, օդանավ շահագործողի վկայականի, ավիափոխադրողի մասնագրի, կանոնավոր օդային հաղորդակցությունների իրականացման թույլտվությունների և օդային փոխադրումների իրացման վկայականների տրման»* հանձնաժողովի եզրակացությունների և առաջարկությունների հիման վրա, սակայն **բացակայում է հանձնաժողովի կանոնադրությունը**։ Իսկ ՔԱԳՎ պետի 04.02.2003թ. թիվ 26 հրամանով հաստատված *«օդային տրանսպորտի գործունեության լիցենզավորման»* **հանձնաժողովի կանոնադրությամբ նախատեսված չէ շահագործման սերտիֆիկատների տրման գործառույթ**։ Նման գործառույթները դրված են եղել **հանձնաժողովի նախագահի վրա**։

3. «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածի համաձայն, օդանավը շահագործողի վկայական տրվում է, եթե հայտատուն ունի ՀՀ օրենսդրությամբ և ՔԱԳՎ կողմից սահմանված կարգով պահանջվող ֆինանսական միջոցներ, **սակայն բոլոր հայտատուներն ընդամենը ներկայացրել են բանկերում հաշիվների առկայության մասին տեղեկանք**։

4. Կարգի 13-րդ կետի համաձայն, *«ուղևորների, բեռների և փոստի առևտրային ավիափոխադրումների իրականացման համար գործող օդանավ շահագործողի սերտիֆիկատ ունեցող ընկերությանը, ներկայացված գրավոր հայտի և ծրագրի հիման վրա տրվում է ավիափոխադրողի սերտիֆիկատ (մասնագիր), որտեղ նշվում է գործունեության մանրամասները և սերտիֆիկատի նկատմամբ կիրարկելի հատուկ պայմանները և սահմանափակումները, ելնելով օդանավ շահագործողի կազմակերպական, ֆինանսական, տեխնիկական, թռիչքների անվտանգության ապահովման առկա հնարավորություններից»*։ **Սակայն շահագործողի սերտիֆիկատ ստացած և ներկայումս գործող 12 կազմակերպություններից միայն չորսն են դիմել և համապատասխան կարգով ստացել ավիափոխադրողի սերտիֆիկատ (մասնագիր)**։

5. Չիկագոյի կոնվենցիայի 6-րդ հավելվածի 4.2.1.6. կետի համաձայն, շահագործողի սերտիֆիկատը ներառում է առնվազն հետևյալ տեղեկությունները՝

- ա/ շահագործողի տվյալները (անվանումը գտնվելու վայրը),
- բ/ տրման ամսաթիվը և գործողության ժամկետը,
- գ/ թույլատրվող թռիչքների նկարագրությունը,
- դ/ օդանավերի տիպ(եր)ը, որոնք թույլատրվում է օգտագործել, և

ե/ թույլատրված թռիչքների գոտիները կամ չվերթուղիները:

Սակայն փաստացի նշված տեղեկությունների մի մասը (ա/ և բ/ կետեր) նշվում է շահագործողի սերտիֆիկատի վրա, իսկ մյուս մասը (գ/, դ/ և ե/ կետեր)՝ ավիափոխադրողի սերտիֆիկատի (մասնագրի) վրա:

6. «Սեգա Էյրլայնզ» ՓԲԸ-ի կողմից հայտին կից ներկայացված փաստաթղթերում **բացակայում է** Կարգի 4.-րդ կետի «ը» ենթակետով սահմանված՝ օդանավի (TU-134a, EK 65848) թռիչքային պիտանիության վկայականը, «թ» ենթակետով սահմանված՝ օդանավերի, անձնակազմերի, երրորդ անձանց, ուղևորների, ուղեբեռի և բեռի նկատմամբ պատասխանատվության ապահովագրման վկայականները: **Այդուամենայնիվ, նշված կազմակերպությանը ՔԱԳՎ 03.10.2008թ. թիվ 135-Ա հրամանով տրվել է շահագործողի սերտիֆիկատ՝ 24.09.2008-24.09.2009թթ. գործողության ժամկետով:**

7. «Էյր Հայնեստ» ՍՊԸ-ի կողմից 2008թ. փետրվարի 18-ի հայտին կից բացակայել է օդանավի առկայությունը հավաստող փաստաթուղթ, այնուհետև 31.03.08թ.-ին ներկայացվել է օդանավի վարձակալության պայմանագիր: Ընկերությանը 01.04.2008թ. թիվ 34-Ա հրամանով տրվել է շահագործողի սերտիֆիկատ այն դեպքում, երբ թռիչքային ստանդարտների վարչության կողմից օդանավը որակվել է որպես պիտանի գրանցման համար 02.04.08-ին:

1.4.5. ՀՀ-ում օդանավերի տեխնիկական սպասարկման ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների սերտիֆիկացման գործընթացը

Նշված գործընթացը կարգավորվում է ՔԱԳՎ պետի 27.04.2006թ. թիվ 61-Ն հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ-ում օդանավերի տեխնիկական սպասարկման ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների սերտիֆիկացման կարգով» (այսուհետ՝ Կարգ, մինչև 1.4.5. մասի ավարտը)

Կարգի քերթությունները - ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից պետական գրանցում ստացած Կարգում սերտիֆիկատի վերնագիրը չի համապատասխանում Կարգի վերնագրին, բացի այդ, Կարգի Ձև 2 և Ձև 3-ում նշված սերտիֆիկատի և դրա հավելվածի համարակալման ձևերը, ինչպես նաև սերտիֆիկատների **փաստացի համարակալումը** չեն համապատասխանում իրար:

Վերահսկվող ժամանակահատվածում 14 կազմակերպությունների տրամադրվել է օդանավերի տեխնիկական սպասարկման թվով 26 սերտիֆիկատ (հավելված 2): Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ մի շարք դեպքերում **բացակայում են Կարգով պահանջվող՝ սերտիֆիկացման հայտերին կցվող փաստաթղթերը**, որոնց հիման վրա, ըստ Կարգի, պետք է իրականացվեր սերտիֆիկացման գործընթացը:

Կարգի համաձայն, սերտիֆիկատներ տրամադրվում են՝ ՀՀ տարածքում կամ սահմաններից դուրս տեղակայված ՀՀ-ում գրանցված քաղաքացիական օդանավ

շահագործող ընկերությունների կառուցվածքային ստորաբաժանումներին և/կամ ՀՀ-ում գրանցված ինժեներատեխնիկական կազմակերպություններին: **Որոշ դեպքերում չի պահպանվել կարգով նախատեսված պահանջը և սերտիֆիկացվել են կարգի պահանջներին չբավարարող կազմակերպություններ**, մասնավորապես՝

- Երեք անգամ սերտիֆիկացվել են երկու **ոչ ռեզիդենտ** կազմակերպություններ («Վոլգա Դնեպր Գալֆ»՝ 2 անգամ՝ 2007 և 2008թթ., «Էյ Էմ Սի»՝ 1 անգամ՝ 2008թ.), որոնք չեն հանդիսանում ՀՀ-ում գրանցված քաղաքացիական օդանավ շահագործող ընկերությունների կառուցվածքային ստորաբաժանումներ և/կամ ՀՀ-ում գրանցված ինժեներատեխնիկական կազմակերպություն: Նշված կազմակերպությունների 2007 և 2008թթ. սերտիֆիկացման համար հայտը ներկայացրել է «Սաուր Էյրլայնզ» կազմակերպությունը, ինչով խախտվել է Կարգի պահանջը՝ ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունն է ներկայացնում հայտը: «Վոլգա Դնեպր Գալֆ» և «Էյ Էմ Սի» կազմակերպություններին տրված երեք սերտիֆիկատների հավելվածները կազմված են ռուսերեն լեզվով, ինչով խախտվել է Կարգի պահանջը (պետք է կազմվեին հայերեն և անգլերեն լեզուներով):

Տրամադրված բոլոր 26 սերտիֆիկատները ստորագրվել են Թոփչային ստանդարտների վարչության պետի կողմից՝ ՔԱԳՎ պետի փոխարեն (ինչը նախատեսված է Կարգով)⁶:

Բոլոր 26 սերտիֆիկատների տրամադրման գործընթացում հետազոտական աշխատանքներն իրականացվել են **«Ավիա ստանդարտ» ՍՊԸ-ի փորձագետների կողմից⁷**, որոնք միաժամանակ հանդիսանում են ՔԱԳՎ Թոփչային ստանդարտների վարչության գլխավոր մասնագետներ (հենց այս վարչության կողմից է իրականացվում սերտիֆիկացման գործընթացը): Փորձագիտական եզրակացությունների իրականացման ժամկետները ուսումնասիրելու արդյունքում պարզվել է, որ մի շարք դեպքերում նշված աշխատակիցները միաժամանակ իրականացրել են տարբեր վայրերում գտնվող տարբեր ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների հետազոտական աշխատանքներ:

Հարկ է նշել, որ «Ավիա ստանդարտ» ՍՊԸ-ի կողմից հետազոտական աշխատանքներն իրականացնելու համար «Ավիա ստանդարտ» ՍՊԸ-ի և ՔԱԳՎ-ի միջև կնքված ոչ մի փաստաթուղթ (մասնավորապես՝ պայմանագիր) առկա չէր:

Կարգի համաձայն, հետազոտական աշխատանքների վերաբերյալ կազմվում են եզրակացություններ, որոնց հիման վրա ՔԱԳՎ-ն կազմվում է համալիր

⁶ Վերահսկողության արդյունքում իրականացվել է համապատասխան փոփոխություն:

⁷ Կարգի համաձայն, սերտիֆիկացման գծով հետազոտական աշխատանքներն իրավունք ունի իրականացնել ՔԱԳՎ-ն՝ անհրաժեշտության դեպքում ընդգրկելով համապատասխան մասնագետներ և փորձագետներ:

եզրակացություն և տալիս է սերտիֆիկատ: 26 սերտիֆիկատներից 22-ի համար տրված 18 համալիր եզրակացությունների վրա առկա է **Թռիչքային ստանդարտների վարչության պետի ստորագրությունը՝ առանց ՔԱԳՎ կնիքի**, երկու համալիր եզրակացության դեպքում **Թռիչքային ստանդարտների վարչության պետի ստորագրության վրա դրված է ՔԱԳՎ Բարձրագույն որակավորման հանճնաժողովի կնիքը**, իսկ երեք սերտիֆիկատների դեպքում՝ բացակայում էին փորձագիտական կազմակերպության վերջնական և/կամ **Թռիչքային ստանդարտների վարչության պետի Համալիր եզրակացությունները**: Մեկ սերտիֆիկատի դեպքում փորձագիտական հետազոտությունների եզրակացության և Թռիչքային ստանդարտների վարչության պետի Համալիր եզրակացության մեջ բացակայում է փորձագիտության անցկացման վայրը, իսկ մեկ այլ դեպքում՝ փորձագիտության անցկացման ժամանակահատվածը: Մեկ դեպքում՝ փորձագիտական ստուգումները սկսվել են իրականացվել Գյումրիում, Շարժայում և Երևանում՝ հայտատուի կողմից հայտը ՔԱԳՎ ներկայացնելուց երկու օր առաջ:

«Միապետ Ավիա» կազմակերպության կողմից 2007թ.-ին ներկայացված հայտում «Գծային կայանները (եթե առկա են)» տողում ոչ մի կայան չի ներկայացվել, սակայն տրամադրված սերտիֆիկատի (թիվ 054) համաձայն, «սերտիֆիկատը տրված է՝ ՄԻԱՊԵՏ-ԱՎԻԱ ՍՊԸ օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայանին, Կոնգո»:

Ընդհանուր առմամբ, ՀՀ-ում գրանցված և հիմնականում ՀՀ-ից դուրս գործունեություն իրականացնող օդանավ շահագործողների մասով ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է հետևյալը.

Ընկերությունների կողմից հայտարարագրված իրացման հասույթների և շահագործողների կողմից շահագործվող օդանավերի քանակի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ ընկերությունները շահագործում են տարբեր տիպի օդանավեր (բեռնատար, մարդատար), ունեն իրացման փոքր հասույթներ և հիմնականում չունեն շահութահարկի գծով կատարված պարտավորություններ⁸ (Աղյուսակ 1):

Աղյուսակ 1

Օդանավ շահագործողների կողմից շահագործվող օդանավերի, դրանց իրացման հասույթների և վճարված շահութահարկի վերաբերյալ

<i>Օդանավ շահագործողը</i>	<i>Շահագործվող օդանավերի տիպերը</i>	<i>2007 և 2008 թվա- կաններին կամ դրանց որևէ հատ- վածում շահա- գործվող օդա- նավերի քանակը</i>	<i>Իրացման հասույթները</i>	<i>Վճարված շահութահարկ</i>
-------------------------------	---	--	--------------------------------	--------------------------------

⁸ Հաշվարկների համար հիմք են ընդունվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից տրամադրված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի տեղեկատվական բազայում առկա տեղեկությունները

		2007	2008	2007	2008	2007	2008
Էյր Հայնեսես	AN 12	-	2	0	0	0	0
	AN 24	-	1				
	AN 26	-	1				
Հայք Ավիա	AN 26	1	-	40,795.3	72,448.0	0	676.6
	AN 32	2	2				
	AN 74	2	2				
Բլյու Էյրվեյս	Airbus A-300	4	3	80,543.8	36,034.0	230.1	2,445.2
	Airbus A-320	1					
	Diamond DA-40D	6	-				
	Diamond DA-42D	4	-				
	CESSNA 525A	1	1				
	BOEING 747-3B3	2	2				
	BOEING 747-422	3	3				
Քլիք Էյրվեյզ ինք.լ	AN 12	1	2	0	5,450.6	0	167.5
	IL 76	1	3				
Սիապետ-Ավիա	AN 12	6	1	1,832.4	900.1	0	0
Ֆենիքս Ավիա	AN 12	2	2	4,819.5	2,031.8	0	16.0
	AN 24	1	1				
Տարոն Ավիա	AN 12	1	4	0	0	0	0
Վերթիռ	AN 12	1	1	0	691.5	0	6.9
	AN 26	1	1				
Սաութ Էրոլայնզ	AN 12	6	5	23,760.0	9,130.8	0	1,120.0
	AN 26	4	3				
	AN 24	5	5				
	AN 72	2	2				
	AN 74	1	1				
	IL 76	3	3				
	Tu 154	1	1				

Ներկայացված ընկերությունները հիմնականում գործունեություն են իրականացնում ՀՀ տարածքից դուրս, ինչն էլ կարող է առաջացնել որոշակի դժվարություններ՝ նրանց կողմից իրականացված գործարքների մասով ձևավորված իրական հասույթների բացահայտման համար:

ՀՀ տարածքում օդանավերի գրանցումը և դրանք ՀՀ տարածքից դուրս շահագործումը կարող է պայմանավորված լինել ՀՀ-ում դրանց գրանցման մասով պարտադիր վճարներ նախատեսված չլինելու հանգամանքով: Մասնավորապես՝ Արաբական Միացյալ Էմիրություններում (որտեղ հիմնականում գործում են վերը նշված ընկերություններից շատերը) օդանավերի գրանցման, շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրման, թռիչքային պիտանիության տրամադրման և օդանավ շահագործելու համար անհրաժեշտ այլ փաստաթղթերի տրամադրման և գործողությունների կատարման համար սահմանված են տարբեր չափերի պարտադիր վճարներ:

2. «Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ

«Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն) իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող, շահույթ հետապնդող առևտրային կազմակերպություն է, որը գրանցվել է ՀՀ պետական ռեգիստրում 07.08.1997թ.-ին:

Աղյուսակ 2

Ընկերության հիմնական գործունեությունից ձևավորված հասույթը

	<i>Անվանումը</i>	<i>թիչք-վայրէջքների քանակը</i>	<i>գումարը (մլն դրամ)</i>	<i>թիչք-վայրէջքների քանակը</i>	<i>գումարը (մլն դրամ)</i>
		2007թ.		2008թ.	
1	«Արմենիա» միջազգային օդանավակայան» ՓԲԸ	7,953	1,826.5	8,624	1,806.4
2	«Շիրակ» օդանավակայան» ՓԲԸ	166	34.9	167	33.5
3	Տարանցիկ թռիչքներ	29,155	1,296.9	32,282	1,380.0
4	Կապի սպասարկումից եկամուտ	-	64.7	-	51.2
5	Աերոնավիգացիոն ինֆորմացիոն տեղեկագիր	-	2.5	-	2.9
ԸՆԴԱՍԵՆԸ			3,225.5		3,274.0

Ընկերության 2007թ.-ի արտադրատնտեսական գործունեության և ֆինանսական գործառնությունների արդյունքում համախառն եկամուտը կազմել է 3,526.8 մլն դրամ: Համախառն եկամտի գերակշռող մասը՝ 91.5%-ը, ձևավորվել է հիմնական գործունեության մասով (3,225.5 մլն դրամ):

Մինչև շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը Ընկերությունը 2007թ.-ին ապահովել է 754.6 մլն դրամի շահույթ: Ծահույթից բյուջե կատարվող մասհանումների (176.5 մլն դրամ) հաշվեգրումից հետո զուտ շահույթը կազմել է 578.1 մլն դրամ:

Ծահույթից բյուջե կատարվող մասհանումներից հետո, համաձայն ՀՀ կառավարության 22.06.2006թ. թիվ 1238-Ն որոշման հաշվարկի, շահութաբաժինը կազմել է 369.1 մլն դրամ, որը համաձայն ՀՀ կառավարության 25.05.2005թ. թիվ 673-Ն որոշման, բաշխվել է հետևյալ ձևով.

- ՔԱԳ-Վ արտաբյուջետային հաշվին՝ 221.4 մլն դրամ կամ 60%, որից 73.8 մլն դրամը կանխավճարի տեսքով վճարվել է 2007թ.-ի ընթացքում, 147.6 մլն դրամը՝ 2008թ.-ին,
- ՀՀ պետական բյուջե՝ 147.6 մլն դրամ (369.1 մլն դրամ* 40%), որը վճարվել է 2008թ.-ի ընթացքում:

Ծահութաբաժնի մասհանումներից հետո Ընկերության զուտ շահույթը կազմել է 209.0 մլն դրամ:

Դեբիտորական պարտքի մնացորդը 01.01.2008թ. դրությամբ կազմել է 864.7 մլն դրամ, որը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի (682.8 մլն դրամի) համեմատ աճել է 181.9 մլն դրամով: Դեբիտորական պարտքի հիմնական մասը կազմում են մատուցված ծառայությունների գծով առաջացած պարտքերը՝ 450.0 մլն դրամ:

Դեբիտորական պարտքերի մնան աճը պայմանավորված է 2007թ. 4-րդ եռամսյակում տարանցիկ չվերքներից հաշվեգրված եկամուտների աճով և պետական բյուջե՝ ԱԱՀ-ի գծով 305.8 մլն դրամ հաշվեգրումով:

Կրեդիտորական պարտքը 01.01.2008թ. դրությամբ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ աճել է 166.3 մլն դրամով՝ կազմելով 936.5 մլն դրամ:

Ընկերության 2008թ.-ի արտադրատնտեսական գործունեության և ֆինանսական գործառնությունների արդյունքում համախառն եկամտի ցուցանիշը կազմել է 4,007.0 մլն դրամ: Համախառն եկամտի գերակշիռ մասը՝ 81.7%-ը, ձևավորվել է հիմնական գործունեության մասով (3,274.0 մլն դրամ):

2008թ.-ի ընթացքում «Զվարթնոց» և «Շիրակ» օդանավակայաններ չվերթող օդանավերի թռիչք-վայրէջքների համար Ընկերությունն ապահովել է 8791 աներոնավիզացիոն սպասարկում, 8.3%-ով ավելի, քան 2007թ.-ին: 2007թ.-ի համեմատությամբ 10.8%-ով աճել է նաև սպասարկված տարանցիկ չվերթների ցուցանիշը:

Շահույթից բյուջե կատարվող մասհանումներից հետո, շահութաբաժինը կազմել է 275.0 մլն դրամ, որը բաշխվել է հետևյալ ձևով՝ ՔԱԳ-Վ արտաբյուջետային հաշվին 165.0 մլն դրամ կամ 60%-ը, իսկ ՀՀ բյուջե 110.0 մլն դրամ կամ 40%-ը: Ստուգման պահի դրությամբ շահութաբաժնի մասով վճարումներ չեն կատարվել:

Շահութաբաժնի մասհանումներից հետո Ընկերության տրամադրության տակ մնացող զուտ շահույթը կազմել է 236.4 մլն դրամ:

Դեբիտորական պարտքի մնացորդը 01.01.2009թ. դրությամբ կազմել է 741.6 մլն դրամ, որը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի (864.7 մլն դրամի) համեմատ նվազել է 123.1 մլն դրամով: Դեբիտորական պարտքի նվազումը նախորդ ժամանակաշրջանի նկատմամբ հիմնականում պայմանավորված է բյուջեի՝ ԱԱՀ գծով դեբիտորական պարտքի հաշվանցմամբ:

Կրեդիտորական պարտքը 01.01.2009թ. դրությամբ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ նվազել է 567.0 մլն դրամով՝ կազմելով 369.5 մլն դրամ:

Վերահսկողության ընթացքում արձանագրվել է՝

- 09.07.2007թ.-ին Ընկերության և «Ռեմեդետալ Դաբլյու» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է պայմանագիր՝ 760.2 հազ. դրամ արժեքով, որով կապալառուն պետք է Ընկերությանը պատկանող ձնագնացի համար ձեռք բերված 3.0 տոննա բեռնատարողությունով քարշակը վերափոխեր 4.5 տոննա բեռնատարողության քարշակի: Վերափոխման համար անհրաժեշտ՝ 666.4 հազ. դրամ արժեքով պահեստամասերը պետք է տրամադրվեին կապալառուին Ընկերության կողմից:

Հարկ է նշել, որ վերը նշված քարշակը գնվել էր «Իզոդդոմ» ՍՊԸ-ից՝ 2006թ.-ի նոյեմբերին՝ հենց ձնագնացի տեղափոխման համար (1,620.0 հազ. դրամ): Հետագայում պարզվել է, որ ձեռք բերված քարշակը չի բավարարում նախատեսված աշխատանքի պահանջներին: Որոշվել է՝ վերափոխել քարշակը, ինչի համար կատարվել է 1,426.6 հազ. դրամի լրացուցիչ ծախս:

- 07.03.2007թ.-ին Ընկերության և «Kassabohrer Gelandefahrzeuge» AG-ի միջև կնքվել է պայմանագիր՝ 4.6 հազ. եվրո (2,185.0 հազ. դրամ) արժեքով, որով Ընկերությանը պատկանող ձնագնացի համար մատակարարվել է 6 հատ անվախեծ:

Հարկ է նշել, որ վերը նշված ձնագնացը ձեռք էր բերվել 2006թ.-ին՝ 85.0 հազ. եվրո արժեքով: Սակայն ձեռք բերման ժամանակ չեն ուսումնասիրվել ձնագնացի տեխնիկական պայմանները, ինչի արդյունքում առաջացել է նոր անվախեծեր գնելու պահանջը:

- Ընկերությունը 2007 և 2008թթ.-ին ձեռք է բերել 36815լ դիզելային վառելանյութ, որից 8644լ օգտագործել է դիզել գեներատորների փորձարկումների համար: Այս փորձարկումների համար չկա սահմանված կարգ, որի հիման վրա պետք է շահագործվեն գեներատորները և նորմավորվի դիզելային վառելանյութի դուրս գրումը: Այսպիսով, Ընկերության կողմից գեներատորների փորձարկումների համար, առանց բավարար հիմնավորումների, դուրս է գրվել 2,633.6 հազ. դրամ արժեքով դիզավառելիք:

- Ընկերության էլեկտրոգիայի սնուցումն իրականացվում է «Արմենիա» Միջազգային Օդանավակայաններ ՓԲԸ-ի միջոցով: Ենթակայանում դրված է մեկ էլիաշվիչ, որից օգտվում են մի քանի ենթասպառողներ (այդ թվում՝ Ընկերությունը): Հաշվիչի ցուցմունքը չի տարանջատվում ըստ սպառողների, ինչի արդյունքում 2007թ.-ի ընթացքում Ընկերությունը վճարել է նաև Ընկերության մոտ գտնվող զինվորական մասի 2007թ.-ի առաջին 9 ամիսներին սպառած հոսանքի համար՝ 28260կվտ/ժ, 565.2 հազ. դրամ գումարով:

Անհրաժեշտ է ձեռնարկել միջոցներ՝ առանձին էլիաշվիչ ունենալու համար:

- Ընկերությունը 2007 և 2008թթ.-ին արտասահմանյան կազմակերպությունների հետ կնքել է 42 պայմանագրեր, որոնցից 17-ով նախատեսվել է 100% կանխավճար:

- Era a.s. («ERA») չեխական ընկերության հետ 2008թ. կնքված պայմանագրով նախատեսված 4 սարքավորումներից Ընկերությանը փոխանցվել է 3-ը (բացակայում է AL2N ալեհավաքը՝ 3,200.0 ԱՄՆ դոլար արժեքով), սակայն Ընկերության կողմից փոխանցվել է պայմանագրով նախատեսված բոլոր 4 սարքավորումների գումարը՝ 64,400.0 ԱՄՆ դոլար: **3,200.0 ԱՄՆ դոլար գումարի փոխանցումը «ERA» ընկերությանը հիմնավորված չէ, ինչը ենթակա է վերականգնման:**

- «Զվարթնոց» օդանավակայանի տարածքում կապի մալուխային դիտահորերի վերանորոգման համար 13.11.2008թ.-ին պայմանագիր է կնքվել «Ազաբշին» ՍՊԸ-ի հետ՝ 5,198.9 հազ. դրամ արժեքով: Աշխատանքների ավարտ է սահմանվել 18.12.2008թ.-ը: Աշխատանքները փաստացի ավարտվել են 15.12.2008թ.-ին, որի համար, ներկայացված կատարողական ակտերի հիման վրա, կապալառուին վճարվել է 4,702.0 հազ. դրամ գումար:

Վերը նշված պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների տեղագնությունից պարզվել է, որ առկա են 3,507.2 հազ. դրամ գումարի չափով չկատարված աշխատանքներ (հավելագրումներ):

- «Զվարթնոց» օդանավակայանի տարածքում ԿՌ-Փ-ՍԱՌ-Փ-85 կապի մալուխների մայրուղու դիտահորերի վերանորոգման համար 28.06.2007թ.-ին պայմանագիր է կնքվել նույն «Ագաբշին» ՍՊԸ-ի հետ՝ 6,999.0 հազ. դրամ արժեքով: Աշխատանքների ավարտ է սահմանվել 28.07.2007թ.-ը: Աշխատանքները փաստացի ավարտվել են 31.07.2007թ.-ին, որի համար, ներկայացված կատարողական ակտերի հիման վրա, կապալառուին վճարվել է 6,999.0 հազ. դրամ:

Վերը նշված պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների տեղագնությունից պարզվել է, որ առկա են 4,587.8 հազ. դրամ գումարի չափով չկատարված աշխատանքներ (հավելագրումներ):

- Համապատասխան պետական գրանցում չի ստացել «Զվարթնոց» օդանավակայանում օդային երթևեկության կարգավորման աշտարակը, որի կառուցման համար Ընկերությունը ծախսել է 281,781.83 հազ. դրամ:

Եզրակացություն

1. ՔԱԳՎ վարչական շենքի վերանորոգման աշխատանքների կատարողական ակտով ներկայացված աշխատանքների ծավալները չեն համապատասխանում համադրված աշխատանքների ծավալներին, ինչպես նաև՝ պայմանագրի «փոփոխություն 2»-ով նախատեսված լրացուցիչ աշխատանքների կատարողական ակտում նույնատիպ աշխատանքների միավորի արժեքները չեն համապատասխանում հիմնական պայմանագրի նախահաշվում նշված միավորի արժեքներին: Անհամապատասխանությունների արդյունքում կապալառուին ավելի է վճարվել 3,917.0 հազ. դրամ, ինչը ենթակա է վերականգնման:
2. ՀՀ-ից օդային տրանսպորտի միջոցով ֆիզիկական անձանց (օդային ուղևորների) ելքի համար պետական տուրքի գանձման և պետական բյուջե փոխանցման գործընթացում դեռևս առկա են որոշ բացթողումներ, մասնավորապես՝ գանձված պետական տուրքը օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում ՀՀ պետական բյուջե փոխանցելու մասով: Արդյունքում, 01.01.2009թ. դրությամբ պետական տուրքի գծով պարտքը կազմում է 39,239.0 հազ. դրամ:
3. ՀՀ կառավարության 30.10.2008թ. թիվ 1252-Ն որոշման ընդունումից հետո, ՔԱԳՎ-ն 05.12.2008թ.-ին «Արմավիա» Ավիաընկերություն ՍՊԸ-ին, «Էյր Արմենիա» ՓԲԸ-ին և «Ատլանտա Յուրոփիան Էյուեյս» ՍՊԸ-ին տրամադրել է կանոնավոր օդային հաղորդակցության լիցենզիաներ: Այդ լիցենզիաների տրամադրման գործընթացը՝ նախկինում տրամադրված լիցենզիաները ուժը կորցրած ճանաչելու միջոցով,

յուրաքանչյուր ընկերության մասով ենթադրում է ՀՀ կառավարության 2008թ. հոկտեմբերի 30-ի թիվ 1252-Ն որոշմամբ հաստատված՝ լիցենզավորման կարգով սահմանված հայտի և հայտին կից փաստաթղթերի, մասնավորապես՝ 15,000.0 հազ. դրամի չափով պետական տուրքի անդորրագրի ներկայացում:

4. ՔԱԳՎ-ի կողմից տրամադրված լիցենզիաները չունեն «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված՝ ՀՀ կառավարության կողմից արժեթղթերի համար սահմանված պաշտպանվածության աստիճան:
5. ՔԱԳՎ-ի կողմից չեն պահպանվել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի պահանջները՝ սահմանված կարգով չի ներկայացրել տեղեկություններ համապատասխան պետական մարմիններին:
6. Առկա է անհամապատասխանություն «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի, Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի Չիկագոյի կոնվենցիայի և ՔԱԳՎ պետի 09.12.2004թ.-ի թիվ 192-Ն հրամանով հաստատված կարգի դրույթների միջև՝ ՀՀ օդանավերի ռեգիստրի հավելվածում (ժամանակավոր ռեգիստրում) օդանավը ժամանակավորապես ընդգրկելու համար ներկայացվող պարտադիր պահանջների մասով: Օդանավերի գրանցման ռեգիստրում օդանավերի մշտական կամ ժամանակավոր գրանցման ժամանակ հաշվի չի առնվում (չի տարանջատվում) դրանց հետագա շահագործման հնարավորությունները և նպատակը:
7. Վերահսկվող ժամանակահատվածում օդանավերի թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրամադրման, երկարաձգման և օտարերկրյա թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների ճանաչման գործընթացը հիմնականում իրականացվել է փաստաթղթային ուսումնասիրությունների և ստուգումների հիման վրա:
8. Հստակեցման կարիք ունի օդանավի սեփականատիրոջ կամ շահագործողի կողմից օդանավի թռիչքային պիտանիությանը, սպասարկմանը, ձևափոխումներին և վերանորոգմանը վերաբերող ամբողջ տեղեկատվությունը, ինչպես նաև՝ դրա գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ու վիճակագրությունը լիազորված մարմնին տրամադրելու կարգն ու դեպքերը:
9. Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ICAO) «Թռիչքային պիտանիության ուղեցույցի» (1-ին հատոր) 4-րդ գլխի 4.2 կետի համաձայն, տեսչական ստուգման բաժնի խնդիրներն ու պարտականությունները սովորաբար պետք է ներառեն նաև օդանավի գրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման, օդանավերի տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման մասնագետների վկայագրերի և թռիչքային պիտանիության ոլորտում այլ ծառայությունների դիմաց վճարների հաշվարկումը և

զանձումը (նշված վճարների սահմանված լինելու դեպքում): Այս ոլորտում ՀՀ օրենսդրությամբ որևէ վճար նախատեսված չէ:

10. Օդանավ շահագործողի սերտիֆիկատի գործողության ժամկետի երկարաձգման համար հայտերի ներկայացման ժամկետները չեն համապատասխանում դրանց ներկայացման մասով սահմանված ժամկետներին (ժամկետը լրանալուց 60 օր առաջ):
11. Չնայած որ ՔԱԳ-Վ պետի 04.02.2003թ. թիվ 26 հրամանով հաստատված «օդային տրանսպորտի գործունեության լիցենզավորման» հանձնաժողովի կանոնադրությամբ սահմանված չէ շահագործողի սերտիֆիկատների տրման մասով գործառույթների իրականացում, այդուամենայնիվ հանձնաժողովի կողմից իրականացվել են նման գործառույթներ:
12. «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածի համաձայն, օդանավը շահագործողի վկայական տրվում է, եթե հայտատուն ունի ՀՀ օրենսդրությամբ և ՔԱԳ-Վ կողմից սահմանված կարգով պահանջվող ֆինանսական միջոցներ, սակայն բոլոր հայտատուները ընդամենը ներկայացրել են բանկերում հաշիվների առկայության մասին տեղեկանք:
13. Չնայած գործող կարգի պահանջների, շահագործողի սերտիֆիկատ ստացած և ներկայումս գործող 12 կազմակերպություններից միայն չորսն են դիմել և համապատասխան կարգով ստացել ավիափոխադրողի սերտիֆիկատ (մասնագիր):
14. «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ-ում գրանցված օդանավի անձնակազմի անդամ կարող է հանդիսանալ լիազորված մարմնի կողմից տրված կամ ուժ ստացած համապատասխան վկայական ունեցող անձը: Սակայն օդանավի գրանցման, շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրման և թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման համապատասխան կարգերում այդ պահանջի կատարումն ապահովող ոչ մի դրույթ նախատեսված չէ:
15. ՔԱԳ-Վ-ի կողմից տրամադրված շահագործողի սերտիֆիկատների վրա նշված տվյալները չեն համապատասխանում Չիկագոյի կոնվենցիայի 6-րդ հավելվածի 4.2.1.6. կետով նախատեսված՝ շահագործողի սերտիֆիկատում ներառման ենթակա նվազագույն տվյալներին:
16. Չնայած որ «Մեզա Էյրլայնզ» ՓԲԸ-ի կողմից շահագործողի սերտիֆիկատի հայտին կից ներկայացված փաստաթղթերում բացակայում է օդանավի (TU-134a, EK 65848) թռիչքային պիտանիության վկայականը, օդանավերի, անձնակազմերի, երրորդ անձանց, ուղևորների, ուղեբեռի և բեռի նկատմամբ պատասխանատվության ապահովագրման վկայականները, այդուամենայնիվ, նշված կազմակերպությանը տրվել է շահագործողի սերտիֆիկատ:

17. «Էյր Հայնեսսես» ՍՊԸ-ի՝ 18.02.2008թ.-ի հայտին կից բացակայել է օդանավի առկայությունը հավաստող փաստաթուղթ, այնուհետև՝ 31.03.08թ.-ին ներկայացվել է օդանավի վարձակալության պայմանագիր: Ընկերությանը 01.04.2008թ.-ին տրվել է շահագործողի սերտիֆիկատ այն դեպքում, երբ Թռիչքային ստանդարտների վարչության կողմից օդանավը որակվել է որպես պիտանի գրանցման համար 02.04.2008թ.-ին:
18. Որոշ դեպքերում չի պահպանվել ինժեներատեխնիկական կազմակերպության սերտիֆիկատների տրամադրման կարգով նախատեսված պահանջը և սերտիֆիկացվել են կազմակերպություններ, որոնք չեն հանդիսանում ՀՀ-ում գրանցված քաղաքացիական օդանավ շահագործող ընկերությունների կառուցվածքային ստորաբաժանումներ և/կամ ՀՀ-ում գրանցված ինժեներատեխնիկական կազմակերպություն:
19. Տրամադրված բոլոր 26 սերտիֆիկատները ստորագրվել են Թռիչքային ստանդարտների վարչության պետի կողմից՝ ՔԱԳՎ պետի փոխարեն (ինչը նախատեսված է Կարգով):
20. Ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների բոլոր 26 սերտիֆիկատների տրամադրման գործընթացում հետազոտական աշխատանքներն իրականացվել են «Ավիա ստանդարտ» ՍՊԸ-ի փորձագետների կողմից, որոնք միաժամանակ հանդիսանում են ՔԱԳՎ Թռիչքային ստանդարտների վարչության մասնագետներ: Փորձագիտական եզրակացությունների իրականացման ժամկետները ուսումնասիրելու արդյունքում պարզվել է, որ մի շարք դեպքերում նշված աշխատակիցները միաժամանակ իրականացրել են տարբեր վայրերում գտնվող տարբեր ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների հետազոտական աշխատանքներ:
21. Ընդհանուր առմամբ, ինժեներատեխնիկական կազմակերպության սերտիֆիկատների տրամադրման գործընթացում փաստաթղթաշրջանառության մասով առկա են մի շարք բացթողումներ:
22. Ոչ բավարար ուսումնասիրությունների արդյունքում ձեռք բերված ապրանքների լիարժեք (նպատակային) օգտագործման նպատակով «Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ-ն կատարել է լրացուցիչ ծախսեր՝ 3,611.6 հազ. դրամի չափով:
23. 2007-2008թթ.-ի ընթացքում Ընկերության կողմից գեներատորների փորձարկումների համար, առանց բավարար հիմնավորումների, դուրս է գրվել 8644լ դիզելային վառելանյութ՝ 2,633.6 հազ. դրամ արժեքով:
24. Ընկերությունն առանձին էլ. հաշվիչ չունենալու պատճառով վճարել է նաև Ընկերությունում գտնվող զինվորական մասի կողմից սպառած հոսանքի վարձը՝ 28260կվտ/ժ, 565.2 հազ. դրամ գումարով:

25. Ընկերությունն արտասահմանյան կազմակերպությունների հետ պայմանագրեր կնքելիս հիմնականում աշխատում է 100% կանխավճարի պայմաններով:
26. Չեխական կազմակերպության հետ 2008թ. կնքված պայմանագրով նախատեսված 4 սարքավորումներից Ընկերությանը փոխանցվել է 3-ը (բացակայում է AL2N ալեհավաքը՝ 3,200.0 ԱՄՆ դոլար արժեքով), սակայն Ընկերության կողմից փոխանցվել է պայմանագրով նախատեսված բոլոր 4 սարքավորումների գումարը՝ 64,400.0 ԱՄՆ դոլար: **3,200.0 ԱՄՆ դոլար գումարի փոխանցումը հիմնավորված չէ, ինչը ենթակա է վերականգնման:**
27. «Զվարթնոց» օդանավակայանի տարածքում կապի մալուխային դիտահորերի վերանորոգման աշխատանքների մասով առկա են 8,158.0 հազ. դրամ գումարի չափով չկատարված աշխատանքներ, որոնք ենթակա են վերականգնման:
28. Համապատասխան պետական գրանցում չի ստացել «Զվարթնոց» օդանավակայանում օդային երթևեկության կարգավորման աշտարակը, որի կառուցման համար Ընկերությունը ծախսել է 281,781.83 հազ դրամ:

Առաջարկություններ

ՀՀ կառավարությանը՝

1. Հաշվի առնելով, որ ս/թ մարտի 29-ից ՀՀ կառավարության 12.03.2009 թիվ 268-Ն որոշման համաձայն, ՀՀ-ից օդային տրանսպորտի միջոցով ֆիզիկական անձանց (օդային ուղևորների) ելքի համար պետական տուրքի գումարները ներառվել են օդանավերի տոմսերի արժեքում և այն, որ նախկինում գանձված տուրքի գումարների մասով պետական բյուջեի հանդեպ առկա են եղել պարտավորություններ, առաջարկվում է արդեն իսկ գոյություն ունեցող համապատասխան աշխատանքային խմբին հանձնարարել ուսումնասիրել նշված պետական տուրքի գծով պարտավորությունների առկայությունը:
2. Քննարկել օդանավի գրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման, օդանավերի տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման մասնագետների վկայագրերի և թռիչքային պիտանիության ոլորտում այլ ծառայությունների դիմաց պարտադիր վճարների կիրառման հնարավորությունը: Նշված պարտադիր վճարներից մի մասը կարող են պետական տուրքերի տեսքով մուտքագրվել պետական բյուջե (օրինակ՝ օդանավի գրանցման, շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրման), իսկ մյուս մասը՝ ՔԱԳՎ արտաբյուջե (օրինակ՝ տեսչական ստուգումների մասով և փորձագիտական եզրակացությունների մասով): Արտաբյուջետային միջոցների նման աղբյուրներից ձևավորումը հնարավորություն կընձեռի ավելացնել տեսչական ստուգումների քանակական և որակական ցուցանիշները, ինչը հնարավորինս կնվազեցնի միայն փաստաթղթային

ուսումնասիրությունների իրականացումը՝ բարձրացնելով ավիացիոն անվտանգության հնարավորությունները:

ՔԱԳՎ-ին՝

1. Ապահովել ՔԱԳՎ վարչական շենքի վերանորոգման աշխատանքների մասով չկատարված (կամ ոչ պատշաճ մակարդակով կատարված) աշխատանքների մասով վերականգնումը: Վերականգնման ենթակա գումարները փոխանցել գանձապետարանում ՀՀ վերահսկիչ պալատի անվամբ բացված թիվ 90000528115 «Պետությանը պատճառված վնասների փոխհատուցումից մուտքեր» եկամտային հաշվին:
2. ՔԱԳՎ-ի կողմից տրամադրված լիցենզիաների համար ապահովել ՀՀ կառավարության կողմից արժեթղթերի համար սահմանված պաշտպանվածության աստիճան:
3. Ապահովել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի պահանջները՝ սահմանված կարգով ներկայացնել տեղեկություններ համապատասխան պետական մարմիններին:
4. Համապատասխանեցնել «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի, Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի Չիկագոյի կոնվենցիայի և ՔԱԳՎ պետի 09.12.2004թ.-ի թիվ 192-Ն հրամանով հաստատված կարգի դրույթները՝ ՀՀ օդանավերի ռեգիստրի հավելվածում (ժամանակավոր ռեգիստրում) օդանավը ժամանակավորապես ընդգրկելու համար ներկայացվող պարտադիր պահանջների մասով:
5. Տարանջատել օդանավերի մշտական կամ ժամանակավոր ռեգիստրներում գրանցված օդանավերի հետագա շահագործման հնարավորությունը, ինչպես նաև՝ ժամանակավոր գրանցման համար նախատեսել ժամկետային սահմանափակում:
6. Վերանայել օդանավ շահագործողի սերտիֆիկատի գործողության ժամկետի երկարաձգման համար հայտերի ներկայացման ժամկետները:
7. Համապատասխան հանձնաժողովի կանոնադրությամբ նախատեսել շահագործողի սերտիֆիկատների տրման մասով գործառույթների իրականացում:
8. «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածից ելնելով, սահմանել օդանավ շահագործողի վկայականի տրամադրման համար հայտատուի ֆինանսական միջոցների նվազագույն չափը:
9. Բննարկել շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրումից հետո ավիափոխադրողի սերտիֆիկատի տրամադրման անհրաժեշտությունը: Նման անհրաժեշտության առկայության դեպքում՝ հստակեցնել ավիափոխադրողի

սերտիֆիկատի տրամադրման դեպքերը (այն չպայմանավորելով շահագործողի կողմից հայտի ներկայացման հետ): Համապատասխանեցնել շահագործողի սերտիֆիկատում ներառված տեղեկատվությունը Չիկագոյի կոնվենցիայի 6-րդ հավելվածի 4.2.1.6. կետով նախատեսված՝ շահագործողի սերտիֆիկատում ներառման ենթակա նվազագույն տվյալներին:

10. Բացառել շահագործողի սերտիֆիկատի տրամադրման համար օրենսդրությամբ սահմանված դրույթների խախտման դեպքերը:

11. Ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների սերտիֆիկացման գործընթացքում ապահովել դրանց տրամադրման կարգով պահանջված բոլոր փաստաթղթերի առկայությունը, և հետևել, որպեսզի իրականացվող հետազոտական աշխատանքների արդյունքում կազմվող փաստաթղթերը (եզրակացությունները) չկրեն ձևական բնույթ:

«Հայաերոնավիգացիա» ՓԲԸ-ին՝

1. Ապրանքները, սարքավորումները ձեռք բերելուց առաջ կատարել հանգամանալից ուսումնասիրություն/վերլուծություն՝ դրանց հատկորոշիչների վերաբերյալ՝ հետագայում դրանց արդյունավետ օգտագործման համար լրացուցիչ ծախսեր չկատարելու նպատակով:
2. Ընկերության կողմից սպառված հոսանքի իրական ծավալները որոշելու (սպառած հոսանքի հստակ հաշվառումը վարելու) նպատակով՝ տեղադրել առանձին էլ. հաշվիչ:
3. Վերանայել արտասահմանյան ընկերությունների հետ ապրանքների մատակարարման պայմանագրերի մասով 100 տոկոս կանխավճարների կիրառման մոտեցումը:
4. Ձեռնարկել միջոցառումներ՝ չեխական կազմակերպությանն ավելի փոխանցված գումարի վերականգնման, կամ բացակայող ալեհավաքը տեղադրելու ուղղությամբ:
5. Ապահովել «Չվարթնոց» օդանավակայանի տարածքում կապի մալուխային դիտահորերի վերանորոգման աշխատանքների մասով չկատարված աշխատանքների վերականգնումը:
6. Ձեռնարկել միջոցներ՝ «Չվարթնոց» օդանավակայանում օդային երթևեկության կարգավորման աշտարակի պետական գրանցման ուղղությամբ:

«ՀՀ Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի գ) ենթակետի համաձայն, մեկամսյա ժամկետում վերահսկիչ պալատին տրամադրել գրավոր տեղեկատվություն՝ հաշվետվությամբ արձանագրված խախտումների վերացման վերաբերյալ:

2007-2008թթ. ընթացքում «Զվարթնոց» և «Շիրակ» օդանավակայաններից մեկնած ուղևորներից պետական տուրքի գծով վճարումների վերաբերյալ՝ ըստ ամիսների դրամ

	Ըստ ՔԱԳՎ-ին ներկայացված տվյալների (օդանավակայանների հաշվետվություններով) անդորրագրերի քանակը	Գումարը	Ըստ գանձապետարանի համապատասխան հաշվի տվյալների	Տարբերությունը
			Գումարը	Գումար
2007 թվական				
Հունվար	40988	409,880,000	399,762,000	-10,118,000
Փետրվար	37646	376,460,000	469,680,000	93,220,000
Մարտ	47695	476,950,000	484,580,000	7,630,000
Ապրիլ	58393	583,930,000	566,350,000	-17,580,000
Մայիս	52808	528,080,000	569,520,000	41,440,000
Հունիս	51600	516,000,000	489,150,000	-26,850,000
Հուլիս	63772	637,720,000	662,090,000	24,370,000
Օգոստոս	80940	809,400,000	809,610,000	210,000
Սեպտեմբեր	67810	678,100,000	659,880,000	-18,220,000
Հոկտեմբեր	55288	552,880,000	564,760,000	11,880,000
Նոյեմբեր	45583	455,830,000	449,110,000	-6,720,000
Դեկտեմբեր	44410	444,100,000	407,650,000	-36,450,000
Ընդամենը 2007	646933	6,469,330,000	6,532,142,000	62,812,000
2008 թվական				
Հունվար	46937	469,370,000	503,790,000	34,420,000
Փետրվար	44555	445,550,000	459,140,000	13,590,000
Մարտ	53887	538,870,000	537,170,000	-1,700,000
Ապրիլ	65902	659,020,000	648,790,000	-10,230,000
Մայիս	56561	565,610,000	584,660,000	19,050,000
Հունիս	53854	538,540,000	531,330,000	-7,210,000
Հուլիս	67744	677,440,000	659,330,000	-18,110,000
Օգոստոս	89743	897,430,000	901,590,000	4,160,000
Սեպտեմբեր	69939	699,390,000	698,660,000	-730,000
Հոկտեմբեր	58456	584,560,000	619,970,000	35,410,000
Նոյեմբեր	46685	466,850,000	431,900,000	-34,950,000
Դեկտեմբեր	43462	434,620,000	427,700,000	-6,920,000
Ընդամենը 2008	697725	6,977,250,000	7,004,030,000	26,780,000
2007 և 2008 թվականներ				
2004-2006թթ. պետական տուրքի գծով պարտքը ⁹				-128,831,000
Հունվար	87925	879,250,000	903,552,000	24,302,000
Փետրվար	82201	822,010,000	928,820,000	106,810,000
Մարտ	101582	1,015,820,000	1,021,750,000	5,930,000
Ապրիլ	124295	1,242,950,000	1,215,140,000	-27,810,000
Մայիս	109369	1,093,690,000	1,154,180,000	60,490,000

⁹ 2004-2006թթ. պետական տուրքի գծով պարտքի վերաբերյալ արձանագրվել է ՀՀ ԱԺ վերահսկիչ պալատի կողմից՝ ՔԱԳՎ-ում իրականացված նախորդ վերահսկողության ընթացքում:

	<i>Ըստ ՔԱԳ-ի ներկայացված տվյալների (օդանավակայանների հաշվետվություններով) անդորրագրերի քանակը</i>	<i>Գումարը</i>	<i>Ըստ գանձապետարանի համապատասխան հաշվի տվյալների</i>	<i>Տարբերությունը</i>
			<i>Գումարը</i>	<i>Գումար</i>
Հունիս	105454	1,054,540,000	1,020,480,000	-34,060,000
Հուլիս	131516	1,315,160,000	1,321,420,000	6,260,000
Օգոստոս	170683	1,706,830,000	1,711,200,000	4,370,000
Սեպտեմբեր	137749	1,377,490,000	1,358,540,000	-18,950,000
Հոկտեմբեր	113744	1,137,440,000	1,184,730,000	47,290,000
Նոյեմբեր	92268	922,680,000	881,010,000	-41,670,000
Դեկտեմբեր	87872	878,720,000	835,350,000	-43,370,000
Ընդամենը 2008	1344658	13,446,580,000	13,536,172,000	89,600,000
2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ պետական տուրքի գծով պարտքը՝				-39,239,000

Հավելված 2

2007-2008թթ. ժամանակահատվածում տրամադրված օդանավերի
ինժեներատեխնիկական կազմակերպությունների սերտիֆիկատների վերաբերյալ

<i>Կազմ.-ների քանակը</i>	<i>Մերտիֆիկատների քանակը</i>	<i>Կազմակերպության անվանումը</i>	<i>Կայանի գտնվելու վայրը</i>	<i>Կայանի տեսակը</i>	<i>Սերտիֆիկատի ժամկետը</i>	<i>Սերտիֆիկատի համարը</i>
1	1	Արմավիա ¹⁰	«Չվարթնոց» օդ.	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	25.07.2007- 25.07.2008	055
	2				25.07.2008- 25.07.2009	066
2	3	Էյր Արմենիա ⁸	Շարժա	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	27.11.2007- 01.12.2008	060
	4		Շիրակ, Գյումրի	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	27.11.2007- 01.12.2008	059
	5		«Չվարթնոց» օդ.	Ավիատեխնիկական բազա	27.11.2007- 01.12.2008	058
	6		«Չվարթնոց» օդ.	Ավիատեխնիկական բազա	31.03.2008- 01.12.2008	064
	7		Գյումրի	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	31.03.2008- 01.12.2008	065
	8		Շարժա	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	12.11.2008- 01.12.2009	072
	9		Շիրակ, Գյումրի	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	12.11.2008- 01.12.2009	071
	10		«Չվարթնոց» օդ.	Ավիատեխնիկական բազա	12.11.2008- 01.12.2009	070
3	11	Էյր Հայնեստե ⁸	«Էրեբունի» օդ.	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	30.07.2008- 01.08.2009	069
4	12	Միապետ Ավիա ⁸	Կոնգո	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	19.06.2007- 01.07.2008	054

¹⁰ Հանդիսանում է շահագործող կազմակերպություն, ինչը հիմնավորվում է շահագործման
սերտիֆիկացման գործընթացի փաստաթղթերով, և ոչ թե ինժեներատեխնիկական սերտիֆիկացման
գործընթացի փաստաթղթերով:

<i>Կազմ.-ների քանակը</i>	<i>Մերտիֆիկատների քանակը</i>	<i>Կազմակերպության անվանումը</i>	<i>Կայանի գտնվելու վայրը</i>	<i>Կայանի տեսակը</i>	<i>Մերտիֆիկատի ժամկետը</i>	<i>Մերտիֆիկատի համարը</i>
5	13	Տարոն Ավիա ⁸	Շարժա	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	30.07.2008-01.08.2009	068
6	14	Արմ-Աէրո ⁸	«Էրեբունի» օդ.	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	28.09.2007-01.10.2009	057
7	15	Քլիք Էյրվեյզ ⁸	Շարժա	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	23.02.2007-01.03.2008	OSUՀ 1.1 Ռ – 050
	16				29.02.2008-01.03.2009	063
8	17	Սաուր Էյրլայնզ ⁸	Շարժա	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	31.05.2007-01.06.2008	053
	18				30.07.2008-01.08.2009	067
9	19	Մէյն Ավիէյշնզ տեքնիկս	Ստեփանավան	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման ընկերություն	25.05.2007-25.05.2009	OSUՀ 1.1 Ռ – 051
10	20	Վոլգա Դենպր Գալֆ	Շարժա	Ավիատեխնիկական բազա	25.01.2007-01.02.2008	OSUՀ 1.1 Ռ – 049
	21				25.01.2008-20.02.2009	062
11	22	Էյ Էմ Սի	Շարժա	Ավիատեխնիկական բազա	25.01.2008-20.02.2009	061
12	23	Հայք Ավիա ⁸	Իրանի Իսլամական հանրապետություն, ք. Համեդան	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	19.06.2007-24.06.2008	052
	24		ք. Խարտում, Սուդան և ք. Շարժա. ԱՄԷ	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	30.04.2008-30.04.2009	ARM-145 .01
13	25	Բլյու Էյրվեյզ ⁸	Դուբայ, ԱՄԷ	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	10.08.2007-10.08.2009	056
14	26	Ջվարթնոց Հենդլինգ	«Շիրակ» օդ.	Օդանավերի տեխնիկական սպասարկման գծային կայան	09.12.2008-31.12.2009	073

